STRAND VÄGEN

Strandvägen är en gata på Östermalm i Stockholms innerstad, med sträckning från Nybroplan i väst till Oxenstiernsgatan och Dag Hammarskjölds väg i öst. Gatan är en trädplanterad boulevard och esplanad som består till stor del av stenhus från sekelskiftet 1900. Gatan är cirka 1,3 km meter lång och har en kajpromenad vid Ladugårdslandsviken och Djurgårdsbrunnsviken som heter Strandvägskajen.

Planering och stadsplan:

Tidigare namn på Strandvägen var Ladugårdslands Strandgata. Gatan var då en svårframkomlig gata med ruckel och skjul, och en av byggherrarna i Stockholm, Isaak Hirsch, fann att han bara kunde ta sig till gatan via Storgatan eller genom att ro över vattnet. Hirsch bidrog till att området kring nuvarande Strandvägen rustades upp, bebyggdes och blev huvudstadens paradgata. Innan upprustningen på slutet av 1800-talet var gatan en eländig gångstig där man bara kunde ta sig fram styckvis. Redan 1857 började man diskutera en kaj från Ladugårdslandsbron i väster till Gamla Djurgårdsbron i öster. Den av Albert Lindhagen föreslagna, och efter honom uppkallade, Lindhagenplanen reglerade inte hela staden, varför de flesta av hans reformförslag sköts på framtiden.

Ett projekt kom dock att förverkligas och det gällde anläggandet av en strandgata från Ladugårdslandsbron fram till Fredrikshov vid Gamla Djurgårdsbron. I den strid som uppstod kring Strandvägens tillkomst målade en av dess förespråkare ut följande framtidsvision: "Med ståtliga moderna byggnader och med de skuggiga alléerna i sin mitt ledande till Stockholms mest besökta, vackraste och mest omväxlande förlustelseort samt en med fartyg beklädd kaj och fri utsikt över större delen av hamnen skulle vi få en gata, vars make knappt skulle finnas i Europa.

År 1859 presenterade chefen för stadens vattenbyggnader, Edvard von Rothstein, ett förslag med en bred, kajförsedd och trädplanterad gata som kom att uppfylla visionen. Staden beslöt att gatans bredd skulle vara 240 fot istället för tidigare fastställda 140 fot, alltså 72 meter mot 42 meter. Som jämförelse kan nämnas av Stockholms dåtida huvudstråk som Drottninggatan, Regeringsgatan och Arsenalsgatan var mellan 9 och 12 meter breda.

Den enorma bredden gjorde Strandvägen till ett mycket storslaget projekt. I december 1861 började gatans anläggningsarbeten med omfattande utfyllningar och kajarbeten som pågick till 1876. De första träden planterades 1879. Hela kostnaden förutom planering och plantering uppgick till 1 065 402 kronor.

Gatan namngavs 1885. Den första byggnaden vid Stockholms nya paradgata uppfördes 1881 på fastigheterna Ädelman större 7, 8, 9 efter ritningar av arkitekt Oskar Erikson. Den östra delen mellan Djurgårdsbron och Gamla skogsinstitutet blev klart 1896, lagom till Allmänna konst- och industriutställningen 1897.

På grund av första världskriget dröjde det till 1923 innan Strandvägens idag sista och ostligaste fastighet bebyggdes, Hornblåsaren 5.

Strandvägen öster om Storgatan ingick före 1914 i Kavallerivägen. Därefter förlängdes Strandvägen österut och förbi Diplomatstaden med jämna husnummer 74–84. Exempelvis hade Villa Gumælius (byggår 1924) adressen Strandvägen 74. Den delen namnändrades 1999 till Dag Hammarskjölds väg. Idag (2022) finns bara ett enda jämnt husnummer längs hela Strandvägen som avser Gamla skogsinstitutet (nr 60).

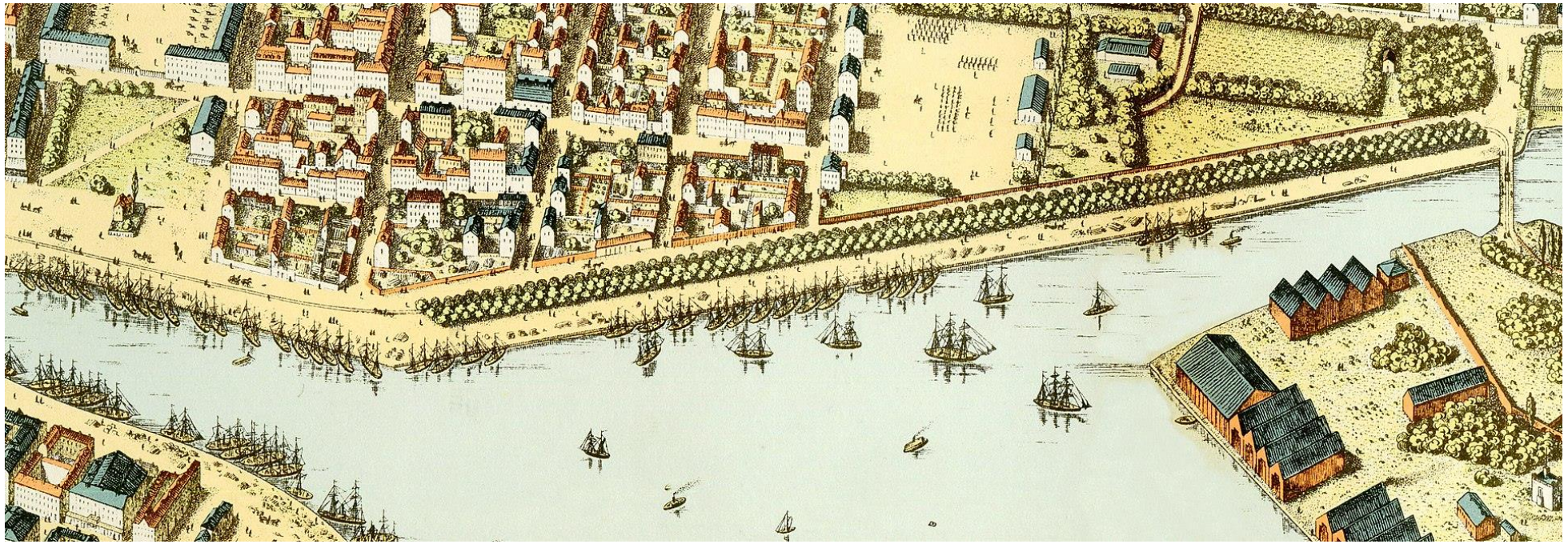

Strandvägen på Heinrich Neuhaus Stockholmspanorama från 1870-talet. Observera att någon alléplantering fanns inte vid den tiden.

Spårvägen

Strandvägen var en av de första gatorna i Stockholm som trafikerades av spårvagn (hästdragen), i samband med att trafiken ut till Djurgården startade år 1877. För den elektriska spårvagnstrafiken lades nya spår 1910. I samband med högertrafikens införande 1967 lades trafiken ned och spåren revs senare upp. I början av 1990-talet anlades nya spår inför trafikstarten på Djurgårdslinjen 1991. Före 1967 låg spåren i båda riktningarna på den norra körbanan, medan de nuvarande spåren ligger på var sida om allén. Sedan 2010 trafikeras Strandvägen av såväl reguljär spårvagnstrafik (linje 7) som av veteranspårvagnar (linje 7N). De senare rullar huvudsakligen under sommarhalvåret och hösten.

Nobelpalatset

År 1906 fick arkitekt Ferdinand Boberg uppdraget av Nobelstiftelsen att rita ett Nobelpalats vid Strandvägens östra slut. Bobergs förslag var det djärvaste han ritat; Nobelpalatset skulle torna upp sig från en klippavsats i Nobelparken ungefär 20 meter över Djurgårdsbrunnsviken och Strandvägen skulle i fonden mot öst ha fått en siluett utan motstycke. Men förslaget blev trots många ändringar och långa diskussioner aldrig genomförd. 1913 lade Nobelkommittén ner sitt stora projekt.

Strandvägen

Kvarteret Bodarne, Strandvägen 1–5, 2018

Strandvägen

Strandvägen

Strandvägen

Strandvägen

Strandvägen